

REDSKABSPAKKE – VEJE TIL SAMARBEJDSPROJEKTER MELLEM KUNSTNERE OG KOMMUNER

Indledning

Billedkunstnere arbejder ofte som selvstændige, enkeltmandsvirksomheder ved at sælge deres kunstværker, søge fonde om støtte til produktion af værker, eller ved midlertidige ansættelser på projekter af større karakter, fx udsmykningsarbejder. Billedkunsten har imidlertid de sidste år i stigende grad vendt sig mod et bredere kunstbegreb, hvor man ikke kun sælger fysiske værker, men også kunstneriske processer og ydelser. "Denne udvikling gør, at billedkunsten i dag kan tilbyde sin særlige kreativitet, praksis og tænkning til nye typer samarbejder mellem kunst, erhvervsliv, institutioner og kommuner." (Kilde: "Talentets By – Liv i Kunsten – liv i Aarhus. Rapport fra Billedkunstnerisk Tænk tank 2015", s. 16)

Mange kunstnere arbejder med fortolkninger og analyser af samfundet, og stiller gennem dette arbejde spørgsmål ved de strukturer og tematikker der omhandler det at være menneske. Det er med baggrund heri, at mange kunstnere også rækker ud mod andre fagområder og resten af samfundet.

I samtidskunsten er der en stærk strømning af kunstneriske tiltag, der beskæftiger sig med det urbane rum. Kunsten indgår her i byrummet som eksempelvis bygningsintegrerede kunstværker, rum-dannende elementer i forskellige medier anvendt i by- og landskabs-skala eller projekter, der indrager borgere eller sociale problemstillinger. Selvom disse kunstprojekter langt fra altid finder vej til avisernes kultursider og til den kunsthistoriske kanon, så synes der at være en stigende opmærksomhed omkring denne kunstpraksis. (Kilde: kunsten.nu - reportage ved Lise Bøgh Sørensen, 2008)

Kunsten og kunstnere bliver i stigende grad medtænkt i kommunerne, når byplanlæggere, embedsmænd og arkitekter snakker byfornyelse og kvarterløft. Kommunerne kan være udfordret af problemer med infrastruktur, byplanlægning, klimatilpasning, sundhed og kulturel integration. Mange af disse problemstillinger kan være svære at løse hensigtsmæssigt ad traditionelle veje, hvor strukturen er fra a til b, men kunsten kan tilbyde 'kreative omveje', der gør det muligt at få øje på andre og muligvis bedre, nytænkende løsninger. Mange af de store udfordringer arbejdes der allerede med i dag, i partnerskab mellem offentlige og private virksomheder. Med det mål at opnå borgerinddragelse, social samskabelse og udvikling via samarbejde. I disse partnerskaber bør kunstnere også medtænkes som en vigtig faglig kompetence. Gennem kunstneriske projekter eller bidrag, der er med til at løse samfundsmæssige

udfordringer eller bidrager til æstetiske og filosofiske udtryk, vil kunsten kunne tilbyde en unik innovationskraft.

(Kilde: "Talentets By – Liv i Kunsten – liv i Aarhus. Rapport fra Billedkunstnerisk Tænk tank 2015", s. 16)

På den lange bane vil kunsten kunne være med til at gøre byerne kulturelt mere interessante at besøge, bo og arbejde i og styrke den lokale identitet og øge borgernes livskvalitet.

Kommunernes inddragelse af kunstnerne vil understøtte den enkelte kunstners kunstpraksis, skabe nye muligheder for kunstneren og samtidig støtte det lokale kunstmiljø i kommunerne.

Gennem konkrete produkter, processer, samarbejder og formidling af disse synliggøres kunstens rolle som vigtig samfundsudvikler.

- Aarhus Billedkunstcenter er interesseret i at få kendskab til dit/jeres projekt og høre om jeres erfaringer. Se skema 'Indsamling af cases og erfaringer' med spørgsmål.

Hvordan fungerer en kommune?

- Eksempel

Kommunernes opgave er at tage sig af den daglige, offentlige velfærdsservice – for eksempel socialhjælp, institutioner, ældrepleje og byudvikling. Økonomisk set fungerer mange kommuner ikke lige så selvstændigt, som de gør politisk. Eksempelvis er en stor del af de ydelser, kommunerne udbetaler til borgerne, finansieret af staten. Her fungerer kommunerne kun som en slags bank, der viderefører og administrerer den offentlige velfærd. De overordnede linjer bestemmes af politikerne i Folketinget, mens kommunerne administrerer, hvordan pengene fordeles rent praktisk. På tværs af landet er der store forskelle på kommunernes måde at udføre serviceopgaverne på. Kommuner har et såkaldt 'kommunalt selvstyre', og det betyder, at de selv bestemmer, hvordan de vil tilrettelægge arbejdet og prioritere deres ressourcer og indsatsområder.

(Kilde: faktalink.dk om kommuner - <https://faktalink.dk/titelliste/komm>)

Der kan være stor forskel på, hvordan de forskellige kommuner er opbygget og hvor fokus ligger. Det betyder også, at der kan være meget stor forskel på, hvordan den enkelte kommune prioriterer den kunstneriske inddragelse og betydning.

Nogle kommuner har valgt at have et kunstfagligt udvalg til at varetage de kunstneriske områder eksempelvis inden for udsmykninger, projekter som indgår i byudvikling eller andre områder i kommunen. Andre kommuners

inddragelse af kunstnere og kunstneriske projekter bygger på, at ildsjæle og embedsmænd/kvinder selv tager initiativ og kan indføre ideer og projekter på egen hånd. Kommuner har mange forskellige samarbejdspartnere som eksempelvis arkitekter, bygherrer, virksomheder, institutioner, skoler, biblioteker, museer, boligforeninger, ældrepleje osv. Under disse samarbejdspartnere vil der kunne være indsatser på projekter, hvor kunstnere kan tænkes ind og bidrage.

Eksempel: Hvordan forholder Aarhus Kommune sig til billedkunsten?

I Aarhus Kommune gives der økonomisk støtte til bl.a. kunstindkøb, kunst i det offentlige rum, udstillingsprojekter, kunstnerværksteder, kunstinstitutioner og til billedkunstudvalg. Her udover kan Kommunens specifikke områder og samarbejdspartnere tage initiativ til og støtte særlige kunstprojekter.

Aarhus kommuner har etableret et billedkunst-råd med repræsentation af professionelle billedkunstnere, der støtter/igangsætter billedkunstneriske aktiviteter, og/eller rådgiver ved køb af kunstværker/kunstnerisk udsmykning i kommunens institutioner.

Aarhus kommunes Billedkunstudvalgets opgaver:

- Behandler ansøgninger til de kommunale kunstnerværksteder og træffer beslutning herom
- Indkøber billedkunst til Aarhus Kommunes bygninger og institutioner
- Fungerer som rådgiver ved udsmykningsopgaver af kommunale bygninger (efter 1 % reglen)
- Udarbejder kunstfaglige udtalelser i forhold til visse ansøgninger til kulturarrangementspuljen efter anmodning fra Kulturforvaltningen
- Deltager i Kunstrådets evaluering af de større kulturinstitutioner efter nærmere aftale
- Fungerer som rådgiver for Byrådet og administrationen i billedkunstneriske spørgsmål

Kilde: Aarhus Kommunes Billedkunst-råd
<https://www.aarhus.dk/da/borger/kultur-idraet-og-fritid/Kultur/Kunst-faglige-Raad/Billedkunstudvalget.aspx>

Se BKF's oversigt over billedkunst-råd i andre kommuner

<http://www.bkf.dk/kommunale-billedkunstrad>

Eksempel på Aarhus Kommunes overordnede struktur

Borgmesterens Afdeling:

Varetager sekretariatsbetjeningen af byrådet, magistraten og borgmesteren, samt de overordnede, tværgående opgaver i Aarhus Kommune inden for

økonomi, fysisk planlægning, HR, jura, hjemmeside og intranet, organisationsudvikling, erhvervs- og byudvikling, samt integration og udsatte boligområder.

Børn og Unge:

Tager hånd om dagtilbud, skoler, fritidstilbud, specialskoler samt sundheds- og tandplejen.

Kultur og Borgerservice:

Er ansvarlig for en lang række opgaver og tilbud inden for blandt andet kultur, idræt, borgerservice, biblioteker og musik. Herunder også Kulturforvaltningen (<https://www.aarhus.dk/da/omkommunen/organisation/Kultur-og-Borgerservice/Kulturforvaltningen.aspx>)

Sociale forhold og B beskæftigelse:

Beskæftiger sig med borgeren, der har brug for støtte og hjælp til at komme videre i livet. Det kan være grundet ledighed, sygdom, misbrugsproblemer, familieproblemer, hjemløshed, handicap eller andre sociale udfordringer. Omsorg til ældre og sundhed for alle borgere.

Teknik og Miljø:

Beskæftiger sig blandt andet med byudvikling, mobilitet, natur og miljø, kollektiv trafik samt anlæg og drift af veje.

Mere info om Aarhus Kommune og detaljerede oplysninger om underafdelingerne på kommunens hjemmeside.

<https://www.aarhus.dk/da/omkommunen/organisation.aspx>

Eksempler på områder hvor kunstnerens kompetencer og projekter kan indtænkes i kommunale samarbejder

(se mere længere fremme under "uddybende eksempler og cases")

- Kunst i det offentlige rum
- Byudvikling, byplanlægning og borgerinddragelse
- Kunst i byggeri
- Kunst i offentlige institutioner, skoler og dagtilbud

Herudover vil der være andre områder og veje for, hvordan kunstprojekter kan opstå og komme i spil i kommunerne. De udvalgte eksempler bygger på kendskab til områder og nuværende viden om tidligere samarbejdsprojekter. De udvalgte eksempler kan overlappe og fungere i kombination på tværs af de forskellige områder.

Redskabspakke – veje til kommunale samarbejdsprojekter mellem kunstnere og kommuner.

Denne redskabspakke henvender sig til kunstnere og

kommuner, som er interesseret i at samarbejde. Redskabspakken viser eksempler på fremgangsmåder og processer for kunstnere og kommuner, der skal opstarte og implementere projekter. Da kunstnere arbejder meget forskelligt og kommuner kan have forskellige indsatsområder og organisationsstrukturer, vil dette kun være en forenkling af og eksempler på, hvordan disse processer kan være. Vi håber at kunne inspirere til nye samarbejder og hjælpe lidt på vej i processen.

Inspiration til steder hvor kunstprojekter kan inddrages i det offentlige rum i samarbejde med en kommune: gader, pladser, torve, parker, kajer, biblioteker, plejehjem, skoler, gymnasier, hospitaler, butikker, kirker mm.

Fase 1. Indgangsvinkler til samarbejde

Overvej følgende:

-Hvilken form for samarbejde med en kommune vil passe godt for din kunstpraksis?

-Hvilke typer projekter vil være oplagt at indgå i et samarbejde omkring?

Der kan være flere grunde til, at billedkunstnere op søger samarbejde med kommuner. Det kan være et ønske om at samarbejde med andre fagligheder og benytte sin kunstfaglighed i et bredere felt, udvide sit kunstneriske arbejdsområde, skabe en mere stabil økonomisk indtjening eller udfordre sin nysgerrighed. Det kan også være, at kunstnerens projekter helt naturligt arbejder med eksempelvis borgerinddragelse eller byplanlægning.

Et samarbejde med en kommune kan række langt dybere end en bestilt udsmykningsopgave eller et salg af værker. Her vil vi fokusere på det samarbejde, der stikker dybere og hvor du som billedkunstner indgår i et samarbejde med kommunerne og deres samarbejdspartnere, hvor fokus ikke er på at skabe et værk, men på at sætte kunstfagligheden, med dens mange facetter, i spil sammen med andre arbejdsområder og medspillere.

Som billedkunstner kan du bidrage med en anden faglighed - og være en betragter og aktør, som kan være med til at finde og definere helt nye veje og anskue nye løsninger – fx inden for det æstetiske, kritiske og analyserende område.

Som billedkunstner kan du indgå i mange sammenhænge og processer – det handler om at skabe det rigtige match mellem kunstner, kommune og projekt. Billedkunstnere har mange forskellige måder at arbejde med deres faglighed på: Kunstneren kan fx arbejde med egne værker eller være en del af tværfaglige processer og projekter, faciliteret af andre, eller kunstneren

kan selv inddrage andre faggrupper i sine projekter.

Eksempler på veje for samarbejdet mellem billedkunstner og kommuner

- Kommunen kontakter kunstneren omkring samarbejde om et i forvejen defineret projekt
- Kommunen inviterer kunstneren ind i dialog om udvikling af en projektidé
- Kunstneren ansættes som rådgiver i kommunen og bidrager til konkrete løsninger, som knytter sig til en særlig problematik
- Kunstneren kontakter kommunen med en projektidé, som vil passe godt ind i nogle af kommunens indsatsområder og visioner
- Kunstneren henvender sig til kommunen og foreslår at samarbejde omkring et endnu ikke defineret projekt – men med udgangspunkt i fx et fælles interesseområde – som eksempelvis: sundhed, miljø, trivsel eller æstetik

Hvad kan billedkunstnere bidrage med i samarbejdet med en kommune?

Udvalgte eksempler

- Kunstnere kan bidrage med diversitet
- Kunstnere er nytænkende og går ofte nye veje
- Kunstnere tænker ofte på tværs af systemer, kategorier og kasser
- Kunstnere er risikovillige og tør tage innovative omveje, der kan gentænke processer og resultater
- Kunstnere kan have alternative forståelser af områder og problematikker, hvilket kommuner kan have stor gavn af i processer, der ofte er præget af traditioner og bureaukrati
- På mere eller mindre traditionel vis kan kunstnere være med i byudviklingen ved fx at stå bag kunstværker eller projekter i det offentlige rum
- Kunstnere kan være med til at løse sociale problemstillinger og understøtte den sociale velfærd
- Kunstnere kan bidrage til æstetiske løsninger
- Kunstnere kan bidrage til branding af byen – nye fortællinger om byen, samt udvikling og formidling af byens visioner
- Kunstnere kan bidrage med visualisering af et ellers

undefinerbart og abstrakt område som kommunen ønsker at formidle på en ny måde

- Kunstnere kan bidrage med nye vinkler på og belysning af kommunens fokusområder og indsatsområder inden for fx miljø, lys, vand, natur, materialer, helbred, rum, legepladser, ældre osv.

EKSEMPLER 1

Hvad er de særlige faglige kvaliteter som billedkunstneren kan bidrage med i et tværfagligt samarbejde?

Dette er udvalgte eksempler:

- Konceptudvikling
- Bidrage med nye veje
- Nye produkter
- En ny historie
- Nytænkning
- Rådgivning
- Analytisk sans
- Kritisk vurderingsevne
- Forandringsprocesser
- Forandring
- Dialog
- Værdi diskussioner
- Innovation
- Skabe noget unikt
- Uforudsigelighed
- Nye veje for innovation
- Ideudvikling
- Processer
- Nye måde at løse opgaver på / finde nye løsninger
- Indgå med nye vinkler på problematikker
- Kunstneren kan sætte sig udover virksomhedens vante rutiner og måder - udvikling
- Diversitet
- Projektstyring
- Processtyring
- Nye måder at præsentere
- Presse, den gode historie
- Stille spørgsmål
- Provokerer
- Fordybelse
- Filosofi
- Psykologi
- Visualiseringer
- Bidrage til særlige visuelle oplevelser
- Æstetik - Særligt blik for det æstetiske
- Kompositioner
- Farver
- Materialer
- Håndværk
- Udstillinger

Hvad kan kommunerne bidrage med i det tværgående samarbejde med kunstneren?

Udvalgte eksempler

- Kommunen kan være med til at give samarbejdsprojektet format og rammer i kraft af faglige kompetencer, viden og ressourcer samt økonomiske bidrag
- Kommunen indgår som medspiller på kunstnerens projekt og bidrager til at realisere en projektidé
- Kommunen vil kunne være med til at sætte kunstnerens faglighed i spil og nå ud til en ny og bredere målgruppe
- Kommunen kan bidrage med produktionsfaciliteter, arbejdsrum, praktisk og teknisk assistance samt materialer
- Kommunen kan med fordel inddrage kunstnere i kulturpolitiske debatter og generel kulturpolitisk udvikling, da kunstnere har en stor forståelse for det producerende kulturmiljø
- Kommunen kan bidrage med særlig viden og kompetencer inden for kommunens områder

EKSEMPLER 1A

Hvad er de særlige faglige kvaliteter som kommunen kan bidrage med i et tværfagligt samarbejde?

• Faglige kompetencer	• Håndværk
• Kunder	• Dialog
• Økonomiske rammer	• Netværk
• Branding	• Kolleger
• Processer	• Opgaver
• Nye vinkler	• Mandetimer
• Projektstyring	• Materialer
• Projekthåndtering	• Arbejdes rum
• Medarbejdere	• Teknisk viden
• Markedsdyrkelse	• Specialviden
• Produktionsfaciliteter	• Faglig viden
• Nye vinkler på opgaver	• Udstyr
• Viden om processer	• Koncepter
• Viden om forretningsstyring	
• Viden om produktion	
• Viden om markedsføring	
• Viden om økonomistyring	
• Viden om tværfaglige samarbejder	
• Dialog om problemstillinger	
• Værkstedsfaciliteter	
• Markedsføring	
• Håndtering af målgrupper	
• Tværfaglige samarbejder	
• Markedsføring	

Eksempler på samarbejder inden for en kommunes indsatsområder

- Synliggøre visuelle elementer og udtryk i bybilledet og i hverdagslivet
- Skabe bedre rammer for livsudfoldelse i lokalområdet
- Se med nye øjne på fx boformer, indretning, bæredygtighed
- Skabe frugtbare samarbejder mellem "utraditionelle" partnere og områder

Hvordan finder kommunen vej til kunstneren?

Når kommunerne skal finde den rigtige kunstner til et samarbejde kan det ske ved hjælp af et mellemlidende som fx kommunens billedkunstvalg, det lokale museum, en gallerist eller i Aarhus' tilfælde igennem Aarhus Billedkunstcenter.

Mellemlidende kan være med til at pege på en eller flere kunstnere, som vil kunne passe godt ind i det aktuelle projekt eller område. En mulighed kan også være at kommunen selv søger en kunstner via hjemmeside og andre kommunikationskanaler. Det er en fordel at alliere sig med kunstfaglige aktører i udvælgelsen af den rigtige kunstner.

Hvordan finder kunstneren vej til samarbejde med en kommune?

Det er en individuel proces og beslutning, hvordan man finder det rigtige match mellem kommune og kunstner. Man kan som kunstner pejle sig ind på det bedste match ved at kigge på fx kommunens fokus- og indsatsområder og ydelser. Hvilke projekter og visioner har den enkelte kommune? Hvad sker der på det kulturpolitiske område, og på andre områder? Er der noget, du som kunstner kan spille op ad, identificere dig med, eller er der fælles interesseområder? Først og fremmest er det vigtigt, at du tager udgangspunkt i det som optager dig. Se på, om der kan være områder i din egen kunstpraksis, der kan suppleres eller beriges med en anden kompetence eller indsatsområde fra en kommune. Eller se på hvilke fælles visioner der kan være for dit arbejde, eventuelt dit konkrete projekt, og kommunens projekter og indsatsområder.

Måske skal du som kunstner ud og skabe et helt nyt behov, som kommunen i forvejen ikke er bekendt med, eller problematikker som kommunen har overset betydningen af. Du kan også som kunstner se på, hvad dine kompetencer indeholder - hvad ville du kunne byde ind med som billedkunstner i et tværfagligt samarbejde? En vej kan også være, at du kontakter en kommune for at høre til deres behov og indsatsområde - for derefter at lave et projektoplæg som præsenteres for kommunen og dens samarbejdspartnere.

Ofte arbejder kunstnere med en høj grad af kompleksitet, hvor medie, form, indhold og udtryk går op i en højere enhed – derfor er kunstnere ofte gode til at indgå i mange processer og bevare overblik over et bredt felt af områder.

Det er en fordel at gøre opmærksom på, at du som kunstner kan bidrage med meget udover det visuelle. At samarbejde med en kunstner betyder ikke nødvendigvis, at der kommer et kunstværk ud af det. Det kan handle om at benytte den kunstneriske arbejdsform til nye projekter og processer. Det er derfor vigtigt at en kommune og dens samarbejdspartnere er parate til at prøve noget nyt, og at du som kunstner selv formidler, hvordan din faglighed kan sættes i spil. Det er vigtigt, at kommunen er parat, har mod, og er indstillet på at tage en chance og afprøve nye veje for samarbejder og udvikling, og at de kan se mulighederne i samarbejdet med en kunstner.

Det ultimative samarbejde handler i mange tilfælde om at facilitere et tredje rum, hvor kunstner og kommune kan mødes – med hver deres kompetencer, for at skabe en ny proces sammen og lære hinanden at kende.

Fase 2. Beskrivelse af indhold i dit projekt

Som beskrevet ovenfor kan der være forskellige veje for, hvordan din idé og dit samarbejde kan komme i stand med en kommune. For at sælge din faglighed og idé, skal dine kompetencer og visioner være tydelige. Husk at beskrive din idé enkelt og klart, hvad enten det er et konkret projektforslag, eller blot et ønske om en dialog om samarbejde. Husk at dine eventuelle samarbejdspartnere har et andet fagsprog end dit eget. Opstarten af samarbejdet kan være mere eller mindre konkret – alt efter om du har et klart projekt, du vil foreslå kommunen at samarbejde om, eller en mere åben henvendelse om et samarbejde, som I kan definere i fællesskab.

Oplæg og projektbeskrivelse:

Eksempler på indhold:

1. Vision for projektet
2. Beskrivelse af den gode idé
3. Det nye i projektet
4. Hvilken betydning vil projektet få og hvilken forskel kan det gøre?
5. Kort beskrivelse af dig
6. Hvorfor henvender du dig til kommunen og evt. dens samarbejdspartnere?

7. Hvad vil kommunen få ud af at samarbejde med dig som billedkunstner?

8. Hvilke muligheder ser du i jeres samarbejde?

9. Overvejelser om samarbejdets tidshorisont

EKSEMPLER 2

Hvad kan kunstneren få ud af samarbejdet?

- Ny viden
- Udvidelse af den kunstneriske praksis
- Nye samarbejdspartnere
- Nye målgrupper
- Kommunikation med forskellige brancher
- Vise sin kunst i forskellige faglige miljøer
- Arbejdsro, fordybelse.
- Dialog og samarbejde om nye veje, produkter, platforme, vinkler.
- Nyt netværk
- PR og omtale
- Projekter i nye formater
- Nye vinkler på samarbejder
- Nye vinkler på projekter
- Nye ramme at arbejde under
- Nye opgave muligheder
- Udvikling af materialer
- Udvikling af koncepter
- Udvikling af produkter
- Nye teknikker.
- Økonomisk finansiering eller med-finansiering
- Værksted / arbejdsrum
- At udfordre sig selv på ukendt land.

Fase 3: Tag kontakt til den oplagte samarbejdspartner

Research: Inden du kontakter en kommune og dens samarbejdspartnere, er det en stor fordel, at du har lavet grundig research på kommunen og dens indsatsområder – ikke blot deres overordnede visioner og kommunens organisation, men også hvad den pågældende kommune arbejder med pt.

Når du tager den første kontakt

Hvilke personer og områder vil være oplagte at kontakte?

Det kan være lidt af en jungle at finde frem til de personer, som vil være relevante at snakke med i forbindelse med dit projekt, eller at finde frem til et relevant projekt i kommunen. Det kan være, at du skal igennem mange mennesker før du finder frem til den rette person, som kan hjælpe dig videre med projektet. Når du henvender dig til en kommune, kan det være via en direkte kontakt

til et administrationsområde eller til en projektleder eller sekretær, eller til en medarbejder som har indflydelse på et særligt indsatsområde. Kulturforvaltningen kan være et bud på et sted at starte. Husk, at det er Kommunens opgave at hjælpe borgerne og guide dig videre i systemet.

Når du har fundet frem til rette vedkommende kan du evt. starte med en kort telefonsamtale, hvor du fortæller om dig selv og hvad din idé går ud på. Spørg ind til, hvad der sker på feltet pt. Undersøg mulighederne for, hvordan dit projekt vil kunne passe ind eller hvordan du som billedkunstner vil kunne indgå i et af kommunens projekter.

Kontakten skal bygge på gensidig energi og interesse – det kan være du møder en ildsjæl lige som dig, der kan se mulighederne i dit projekt

Eksempel på præsentation (telefonopkald)

Præsenter dig meget kort. Husk på, at du skal sælge din idé på meget kort tid og gøre den pågældende medarbejder nysgerrig på dig og projektet.

Overvej følgende, som du evt. kan bringe på banen i samtalen:

- *Hvad er din vision og projekt-idé?*

- *Hvilke muligheder ser du i projektet?*

- *Hvad kan projektet bidrage med? Og hvem vil det gavne?*

Herefter kan du sende dit projektmateriale til rette person via email med ovenstående indhold. Skriv også gerne i din mail, at du ønsker et mere uddybende møde med den pågældende person eller projektgruppe. Herefter kan det anbefales at følge op og ringe en uge efter tilsendt materiale, for at afklare hvilken interesse, der er for projektet og samarbejdet. I en mail kan du også henvise til mere uddybende informationer via link til din hjemmeside.

Fase 4: Mødet mellem kunstner og kommune

Når matchet mellem kunstner og kommune er sket, vil det næste naturlige skridt være et møde, hvor ideen til samarbejdet præsenteres og diskuteres mere uddybende. Det kan være for en enkelt person eller for en lille gruppe i kommunen. Det kan være i form af et mere åbent møde, hvor hensigten er, at du som kunstner hører mere om kommunen og deres arbejde, projekter og visioner og hvilke muligheder der vil være for et samarbejde. Det kan også være ved, at du holder et oplæg om dit virke som billedkunstner og præsenterer din konkrete idé. Det er vigtigt, at du er åben for dialog

og allerede her inddrager kommunen i mulighederne i projektet.

I kommunen kan man med fordel nedsætte en gruppe, der følger projektet. Gruppen kan bruge de konklusioner, man er nåede frem til fra kommunens side i forhold til kunstnerens rolle, projektets formål, begrænsningerne osv., så kommune og kunstner sammen kan spore sig ind på samarbejdets retning.

Fase 5. Planlægningen og afklaringen af samarbejdets konkrete rammer

Næste skridt i samarbejdet vil være en planlægning af samarbejdet, rollefordelingen, forventningsafstemning, finansiering, ansættelsesform og tidsplan.

- *Hvilken rolle har kunstneren i samarbejdet?*
- *Hvilken rolle har kommunen?*
- *Hvad skal kunstneren bidrage med?*
- *Hvad skal kommunen bidrage med?*
- *Hvad er målet for projektet og samarbejdet?*

Skriftlige aftaler

Husk så vidt muligt at få lavet klare, skriftlige aftaler om ansættelses- og samarbejdsformen. Disse aftaler kan med fordel fastlægge fx: tidsplan, finansiering, ansættelsesform, ansvarsfordeling samt om der skal etableres en styregruppe/følgegruppe for projektet.

Gode råd til kommunikationen

Lav en plan for, hvordan kommunikationen skal foregå. Hvem indkalder til møde? Skal der være deling af dokumenter online? Husk referater af jeres møder, så alle har mulighed for at følge med i processen.

Implementering af samarbejdet med kommunen

For at få projektet forankret godt, er det vigtigt, at kommunen tager ansvar for at informere de relevante medarbejdere om projektet og formålet, så projektet bliver forankret i hele eller dele af afdelingen og/eller kommunen, og derved også i medarbejdernes bevidsthed.

Problemstillingen kan i dette tilfælde være, at der sidder en enkelt person der er projektansvarlig, som er med på ideen og brænder for projektet, men at de øvrige medarbejdere ikke er involveret og ikke tager ejerskab for projektet. En klar og tydelig information til medarbejderne vil betyde, at de bedre vil kunne inddrages og forstå den overordnede ide med projektet, samt

prioriteringen af det nye tiltag. Det kan evt. være i kraft af små fremvisninger for medarbejdere eller intern, online formidling af projektet for medarbejderne. Vi kan også anbefale, at kunstneren laver et oplæg for den pågældende afdeling/område om sit virke som billedkunstner og om det nye samarbejde.

Finansiering og afklaring af projektets økonomiske rammer

Hvordan skal projektet finansieres?

Det er meget ofte, at økonomien skal komme fra fonde, sponsorer eller selve kommunen, da kunstnere ofte er "enkelt-mandsfirmaer" og derfor ikke har de økonomiske ressourcer, der er nødvendige. Finansiering kan komme fra kommunens egen økonomi, suppleret med midler fra fonde. Eller den kan komme udelukkende fra fonde, hvilket dog kræver et stort arbejde fra kommunen og kunstneren at fundraise til hele samarbejdet. Ofte vægter fonde også en vis grad af egen-finansiering fra i dette tilfælde kommune eller kunstner. Kommunens eget bidrag kan udover reel økonomi også være i mandetimer eller materialer, arbejdsrum osv.

I bedste tilfælde kan en kommune bidrage med det fulde beløb, som inkluderer lønomkostninger, materialer, interne mandetimer og andet.

Ansættelsesform

Da mange kunstnere arbejder fra projekt til projekt, og ofte er honorarlønnede, er det vigtigt at forventningsafstemme, hvordan, og om, kunstneren ansættes i kommunen. Det kan være, at samarbejdet ikke inkluderer en ansættelse af kunstneren i kommunen, men blot et samarbejde mellem de to. Samarbejdet kan både defineres som en projektansættelse, en ubegrænset ansættelse eller som et samarbejdsprojekt, hvor kunstneren honorarlønnes. Herunder kan der aftales en konkret tidsplan og deadlines.

Husk at oplyse kommunen om, at du som kunstner ofte arbejder på flere projekter, og at dette kan bidrage positivt til samarbejdet, og desuden kan det være nødvendigt for din kunstneriske virksomhed, at du kan være aktiv med din kunstpraksis på flere planer. Det er nødvendigt at afklare forventningerne til din arbejdstid i det pågældende projekt, så dine andre projekter ikke kolliderer unødvendigt med samarbejdet med kommunen. Klare rammer for samarbejdet er altid en fordel – men det kan også være positivt at indtænke en vis fleksibilitet alt efter processens forløb.

Rammer for kunstnerens arbejdsplads

Det kan være en fordel, at du som kunstner får en arbejdsplads under projektforløbet, så det er muligt at have en løbende og naturlig dialog under processen, og så du bliver en forankret del af afdelingen i kommunen. Din arbejdsplads via kommunen kan også være i form af et værksted eller et atelier, så medarbejdere som er tilknyttet projektet løbende kan følge processerne. Det er også muligt, at dialogen omkring projektet sker på møder og at du har arbejdsplads i dit eget atelier eller værksted.

Tidsplan for projektet

En tidsplan er vigtig, så begge parter kan følge processen, og deadlines bliver overholdt. Hvis det er nødvendigt med en test- og researchfase skal dette tænkes ind i tidsplanen. Vær opmærksom på, at kommunens og kunstnerens forventninger til tidsplanen muligvis kan være forskellige, så start fra bunden og snak alle processer og tidsplan igennem sammen.

Eksempel på faser i en tidsplan:

- Research
- Opstart af projektet og kontrakter
- Undersøgelser, afprøvninger, løbende møder og dialog
- Inddragelse af medarbejdere og brugere
- Implementering af projektet
- Midtvejsevalueringer
- PR, markedsføring og omtale
- Præsentation
- Evaluering og opsamling

Fase 6: Samarbejdet går i gang – processen

Når processen og samarbejdet går i gang, må man som kunstner minde kommunen og de ansatte om, at kunstneren arbejder på andre vilkår og ofte med en anden tilgang, end man ser hos andre erhverv. Man skal som kommune i forhold til sine medarbejdere være klar til at sætte pris på og se værdien i den uforudsigelighed, der er i den kreative proces, som en billedkunstner arbejder med. Det er ofte i konfrontation med en anden faglighed, at vi kan få en selvbevidsthed om, hvad vores egen faglighed og metode består i.

Når du som kunstner indgår i et tværfagligt samarbejde er det vigtigt, at du kan agere i forhold til de udfordringer og begrænsninger, der kan opstå i processen. Det kan være inden for tekniske begrænsninger, godkendelser og tilladelser. Det er vigtigt at tage højde for, at processerne skal tilpasses og ske i dialog med de øvrige samarbejdspartnere.

Husk følgende i processen

- Jævnlig møder, hvor tidsplan, budget og forventninger afstemmes
- Evalueringer undervejs
- Tænk eventuelt samarbejdet ind i kommunen i en bredere forstand; kunstneren kan fx invitere til ferniseringer på andre projekter, eller på anden vis udvide den generelle interesse for kunst blandt de ansatte

EKSEMPLER 2A

Hvad vil kommunen få ud af samarbejdet med en kunstner?

- Forskønnelse af byrummet
- Styrke den lokale identitet og borgernes livskvalitet
- Branding og identitetsopbyggelse
- Nye metoder og redskaber for udvikling
- Nye måder at anskue problematikker på
- Nye måder at markedsføre på
- Nye måder at fremhæve et produkt på
- Nye æstetiske oplevelser
- Nye oplevelser for kunderne
- Nye oplevelser for medarbejderne
- At se på kommunen og byen med andre øjne
- Konkurrencedygtig
- Innovation
- Branding af byen via nye produkter, metoder, veje
- Nytænkning
- Merværdi
- Udvikling af et materiale og/eller et projekt
- Inspiration
- PR og omtale
- Nyt blik på værdier
- Nye vinkler på projekter
- At kunne skille sig ud på markedet og iblandt andre kollegaer/virksomheder
- Konkurrencedygtig
- Nye vinkler på problemstillinger
- Ny viden
- Æstetiske oplevelser
- Holdninger med kant
- Nye perspektiver for værdier
- Nye opgavemuligheder
- Ny storytelling om produkter
- Merværdi
- Værdiskabelse

Fase 7: PR og omtale af projektet

Det kan være en fordel, at både kunstner og kommune er med til at skabe opmærksomhed om projektet. At begge parter er med til at udarbejde en pressemeddelelse, som beskriver projektet og samarbejdet. PR-arbejdet kan med fordel køre både før, under og efter samarbejdet.

Kunstneren og kommunen vil kunne omtale projektet og samarbejdet i begge parter netværk og få sat fokus på den gode historie. For kunstneren, kan det skabe ny opmærksomhed omkring hans/hendes arbejde i nye medier og sammenhænge. Det kan skabe nye, lignende muligheder for andre samarbejder for kunstneren. Det er vigtigt, at kunstneren selv kan være med til at fortælle om den kunstfaglige betydning i tværfaglige samarbejder.

Det er en god, og anderledes historie for kommunen og dens indsatsområder at markedsføre sig på, både via traditionelle og nye kanaler. Kommunen får chancen for at skille sig ud med særlige historier om kunst-samarbejder, og som en innovativ kommune med en unik profil, understøttet af det kunstneriske samarbejde. Via kunstnerens netværk, og kunstbranchens opmærksomhed, vinder kommunen ny omtale og får mulighed for at markere sig på et nyt felt, ligesom kunstneren får god omtale.

Fase 8: Præsentation, dokumentation og afrunding af projektet

Denne fase afhænger meget af, hvilken type projekt og samarbejde, det drejer sig om. En mulighed for afrunding af projektet kunne være en afsluttende præsentation af samarbejdet og dets resultater for hele indsatsområdet og eventuelt for offentligheden. Hvis samarbejdet har et konkret, fysisk resultat, fx et værk, eller en udsmykning som resultat, kan det markeres med en fernisering.

Fase 9: Evaluering

For at begge parter kan gå beriget fra et samarbejde, er det vigtigt at have en dialog om, hvordan samarbejdet er forløbet. Dette kan formaliseres som en evaluering, eventuelt bredt i kommunen – og naturligvis i samarbejde med kunstneren.

- *Hvad fik kommunen ud af samarbejdet?*
- *Hvad fik kunstneren ud af samarbejdet?*
- *Hvad skabte I i fællesskab?*

Husk, at det er både de gode og de svære udfordringer, vi lærer af og vil kunne drage nytte af i de videre skridt for projekter og tværgående samarbejder.

- *Rigtig god fornøjelse med de nye samarbejder i kommunen!*

UDDYBENDE EKSEMPLER OG CASES

Kunstprojekter i Kommuner

Bibliotek får kunstværk til gavn for sproglæring

Artikel: <http://www.kunst.dk/kunstmraader/billedkunst/nyheder/2016/bibliotek-faar-kunstvaerk-til-gavn-for-sproglæring/>

Kunst til Fremtidens Plejehjem Randers

Artikel: <https://nyheder.randers.dk/alle-nyheder/2016/9/kunst-til-fremtidens-plejehjem/>

Køge Kommune – byudvikling af Havnefront:

Artikler: <http://www.dac.dk/da/dac-cities/baeredygtige-byer/alle-cases/social-by/koege-midlertidighed-og-kunst-som-redskaber-for-byudvikling/>
<http://koegekyst.dk/kultur-og-byliv>

Dagens byggeri - 2016 - farverigt samarbejde om sociale aktiviteter

<http://www.dagensbyggeri.dk/artikel/90847-farverigt-samarbejde-om-sociale-aktiviteter>

Holbæk satser på samtidskunst i byrummet.

Artikel: <http://www.kunst.dk/kunstmraader/billedkunst/nyheder/2016/holbaek-satser-paa-samtidskunst-i-byrummet/>

Projektet "Kunsten i Bevægelse" i mindre byer

"Inviterer på tredje år professionelle kunstnere fra ind- og udland til at gå i dialog med borgere fra små landsbyer i Kulturregion Midt- og Vestjylland. Målet er at lade fremmede verdener mødes og via kunsten komme et skridt tættere mod at vende udviklingen i det såkaldte udkantsdanmark."

Artikel: <http://kunsten.nu/journal/med-kunst-mod-udviklingen/>

Kunst i rundkørsler i Åbybro Kommune

"Det bliver i folkemunde kaldt Teletubbi-land - det bakkede landskab i udkanten af Aabybro. Da projektet, der er tegnet af kunstneren Kurt Tegtmeier, i 2001 blev realiseret, blev det det første land art projekt i en rundkørsel i Danmark. Et landskab, som 11.000 bilister hver dag har udsigt til."

Artikel: <http://www.tv2nord.dk/artikel/kunst-i-rundkoersler-brander-byer>

Kunst i det offentlige rum

Der er forskellige veje at gå, når man vil indtænke billedkunst i det offentlige rum. Fx bygningsintegrerede kunstværker, rum-dannende elementer i forskellige medier anvendt i by- og landskabsskala eller projekter, der indrager borgere eller social problemstillinger. Kunst indgår i mange af de offentlige rum, vi bevæger os i til daglig. Det kan fx være skulpturen på pladsen eller kunsten på hospitalet. Det kan også være udsmykningen af en bygning, facadens belysning, en bænk vi kan sidde på eller udformningen af loftet på rådhuset. Når kunsten optræder i vores daglige omgivelser, kan den være med til at give os nye perspektiver på vores samtid, hverdagen og præge stedets identitet.

Offentlige rum kan være udendørs områder som gader, pladser, torve, parker, og fri-områder i centrum og bydele, som er tilgængelige for alle. Det kan også være indendørs arealer i

bygninger hvortil der er offentlig adgang.

Dialogen mellem et kunstværk og stedet, hvor det befinder sig, kan være opstået ved, at kunstneren i udgangspunktet har skabt et værk, der tager afsæt i netop dét sted (et steds-specifikt værk). Det kan også være, at kunstværket med tiden er blevet en integreret del af vores opfattelse af stedet.

Manto A/S som har kortlagt offentlig produktion af permanent kunst i det offentlige rum for Statens Kunstfond i 2015 påpeger:

"Kommunerne har flere forskellige formål med at investere i kunst i det offentlige rum."

Det kan være ud fra et ønske om at gøre noget godt for stedet eller borgerne, ved en forskønnelse af byrummet eller nye oplevelser på gadeplan, der kan styrke den lokale identitet og borgernes livskvalitet. I kommunerne er der en bevidsthed om, at kunsten skal komme borgerne til gode, og at alle kan få glæde af kunsten og kulturen.

"Ud over at bidrage til forskønnelse af det offentlige rum peger flere kommuner på kunsten som en kilde til dialog, refleksion og almen dannelse blandt kommunens borgere. Blandt de kommuner, som prioriterer kunst i det offentlige rum højt, er der en tendens til, at kunsten løftes op og bliver et fælles anliggende i kommunen. Kunstprojekterne bliver en måde at forankre og synliggøre de fælles historier i byen eller området på og samler borgere, erhvervsliv og andre interessenter om fælles projekter"

(Kilde: Kunst i det offentlige rum. Nationalt overblik over offentlig økonomi, praksis og formål, 2016 http://www.kunst.dk/fileadmin/kunst2011/user_upload/Dokumenter/Billedkunst/Kunst_i_det_offentlige_rum/Kunst_i_det_offentlige_rum.pdf)

Se desuden indlæg på Mantos hjemmeside: <http://manto.dk/kunst-offentlige-rum-strategisk-loefestang-spredt-faegtning/>

Veje for kunst i det offentlige rum

- Kunsten tænkes med fra begyndelsen i et nybyggeri, så kunstværk og bygning smelter sammen til en integreret enhed
- Et kunstværk indkøbes og placeres i eller ved et givent byggeri
- Kunstneren leverer et værk skabt til et udvalgt rum eller byrum
- Kunstneren tilrettelægger og gennemfører et projekt, der inddrager borgerne og det sociale liv, der udfolder sig i rummet eller byrummet
- Kunstneren tager fat i en problematik i et konkret område
Eksempler på kunstformer, som ofte indgår i byrum (og naturen)

Kilde: Louisiana Learning - <http://kunststeder.dk/>
(Louisiana Learning driver et undervisningssite 'KunSTeder' for skoler, hvor de har arbejdet med blandt andet temaet kunst i det offentlige rum)

Kommentarer i gadebilledet

"Nogle former for kunst i offentlige rum fungerer som direkte kommentarer i bybilledet – street art/gadekunst. Paste-ups, stencils, vægmalerier eller fx bearbejdede vejskilte kan findes i mange af verdens storbyer. Ofte kommenterer de en aktuel situation eller er et satirisk indspark i gadebilledet. Gadekunst defineres ofte som ulovlige kunstneriske ytringer i byrummet i modsætning til de mere monumentale kunstprojekter i det offentlige rum, som kommuner fx igangsætter i samarbejde med Statens Kunstfond eller privat etablerede fonde."

(Kilde: <http://kunsteder.dk/tema/det-offentlige-rum-som-sted>)

Social kunst og brugerinddragelse

I udfordrende sociale områder, hvor der er behov for integration eller i forbindelse med arbejde med socialt udsatte kan kunstnere i dag træde ind som en ny type sparringspartner med en alternativ tilgang til løsning af problemer og udvikling af nye potentialer. Kunstnere er i stigende grad optaget af at møde deres publikum og involvere dem. Med nye strategier griber en ny socialt engageret kunst sociale problematikker an og skaber events eller nye fysiske rammer med det mål at påvirke forholdet mellem mennesker og skabe nye betingelser i det sociale rum.

(Kilde: <http://insitu.dk/projects/foredrag-social-kunst/>)

Stedsspecifik kunst

"Stedsspecifik kunst er kunst, der er skabt til og forholder sig til et specifikt sted." "Stedsspecifikke værker tager stedet meget bogstaveligt som kunstværkets fysiske sted, altså en lokalitet." Kunsten kan omhandle de funktioner, diskussioner m.m., som stederne lægger op til.

"Mange værker skabt til byen som sted er direkte inspireret af elementer fra gademiljøet. Bænke, trapper m.m. danner udgangspunkt for 'funktionelle' kunstværker. Disse værker både kommenterer og påvirker den måde, vi færdes på i byen."

(Kilde: <http://kunsteder.dk/tema/stedsspecifik-kunst-en-oversigt>)

Land-art i naturen

"Det er ofte monumentale landskabsprojekter, som man netop ikke kan flytte eller sælge. De skaber meget bogstaveligt værker med udgangspunkt i stedet og naturen. Jord, sten, træ m.m. er de foretrukne materialer. Ikke kostbare materialer, men noget, som hvem som helst kan gå ud og finde på stedet. Her er kunsten ikke placeret i landskabet, men skabt af landskabet."

(Kilde: <http://kunsteder.dk/tema/stedsspecifik-kunst-en-oversigt>)

Se video om kunst i det offentlige rum fra Louisiana Learning
<https://vimeo.com/147003129>

Gode råd til en god proces med kunst i offentlige rum / Statens Kunstfond:

Et kunstprojekt i praksis:

<http://www.kunst.dk/kunstromraader/billedkunst/initiativer/et-kunstprojekt-i-praksis/>

Case

Signe Klejs, Hesitation of Light, 2017 Lysinstallation;
Ringgadebroen i Aarhus

<http://www.kkart.dk/news/hesitation-light/> / <https://signeklejs.wordpress.com>

Byudvikling, byplanlægning og borgerinddragelse

Kunsten kan bidrage med noget helt særligt i byudvikling og byplanlægningsprojekter. Kunstneren kan betragte et byområde eller urbane problematikker fra nye vinkler. Kunstneren kan sætte rammerne for nye metoder for borgerinddragelse, hvor borgere og beboere får medbestemmelse og indflydelse på byplanlægningen. Kunstneren kan også deltage i den overordnede planlægning af, hvordan et byområde får en ny betydning og indhold.

Byplanlægningen har de seneste år bevæget sig i retningen af den kommunikative planlægning, hvor borgerinddragelse og demokrati fylder en hel del. Men også kunsten har bevæget sig mod en stigende interesse for den deltagerorienterede kunst og mod kunst i det offentlige rum. Kunst er ikke nødvendigvis et fysisk og æstetisk værk, men opfattes også som en proces og et samarbejde mellem de deltagende i kunstprocessen. Derudover har kunst vundet indpas i planlægningen af helhedsplaner for nye bydele, hvor processer faciliteret af kunstnere inddrages.

For kommunerne bygger det grundlæggende på et ønske om, at så mange mennesker som muligt skal have glæde af kunsten, der hvor de færdes i deres hverdag, samt en erkendelse af, at kunsten kan spille en aktiv rolle som samfundsudvikler.

(Kilde: Kunst og kunstprocesser. Som tryllestøv i planlægningen, Anne Fink Riis, 2015, Plan, By og Proces)

I sammenspil mellem kunst og byplanlægning kan en kommunen bidrage med overblik over, hvilke planer der ønskes for byen og lokalområderne. Kunstneren kan bidrage med æstetiske og kommunikative redskaber og løsninger og sætte fokus på et område eller en problematik på en helt ny måde. Kunstnere er parate til risikovillighed for at prøve nye veje og kan i bedste fald resultere i anderledes og kreative indgreb i byrummet. Projekter kan være midlertidige indsatser eller mere permanente løsninger.

Inspirationsmateriale og cases:

Kunst som medskab i byudvikling ved Ole Wolf og Kerstin Bergendal / Statens Kunstfond:

<http://video.kunst.dk/?poditemid=28694&tagsid=&soegeord=>

Kerstin Bergendal - billedkunstner

I 2001 blev der udarbejdet en kunstplan for et område ved Trekroner ved Roskilde i samarbejde mellem Roskilde Kommune og billedkunstneren Kerstin Bergendal. Det markerer et ambitiøst tiltag for at integrere byggeri og samtidskunst.

(Kilde: https://da.wikipedia.org/wiki/Kunst_i_offentlige_rum)

Hjemmeside: <https://kerstinbergendal.com>

Artikel: <http://kunsten.nu/journal/i-naerdemokratiets-navn/>

Karoline H. Larsen – billedkunstner

"Karoline H. Larsen, arbejder lokalt og globalt især med performances, workshops og skulpturer i det offentlige rum. Borgere deltager aktivt og er med til at undersøge, hvordan vi i fællesskab kan ændre på vores omgivelser. Kropsudfoldelse med et æstetisk materiale er centralt. Det kan eksempelvis ske igennem performance installationen Collective Strings, hvor borgere involveres i at trække spor med snor i mange farver på tværs af pladser og byrum. Der vendes op og ned på vante forestillinger om brugen af offentligt rum."

(Kilde: www.creativeactions.com)

Hjemmeside: www.creativeactions.com

<http://www.creativeactions.com/?s=collective+strings>

Bureau Detours

Bureau Detours er en kreativ organisation med stor interesse i at skabe sociale miljøer i offentlige spaces. De opererer på forskellige platforme i en blanding af kunst, design, arkitektur og byplanlægning. Det centrale er at inspirerende unge og gamle til at relatere og obligation med deres by og kvarter.

(Kilde: <http://detours.biz/bureau-detours/>)

<http://detours.biz/>

Morten Stræde - billedhugger

"Gennem de seneste 15 år har Stræde skabt skulpturer til det offentlige rum. Både traditionelt opstillede kunstværker og via samarbejder med arkitekter og ingeniører. Eksempler: Megaron/A Field på Assistens Kirkegård, Bymuren ved Åboulevarden i København, 'Site as border' i Hammer Bakker, Shadowline ved Varde Kaserne, Helix og andre skulpturer i Vejle. Samarbejde med arkitekter og ingeniører har omfattet opgaver med byplanlægning, organisering af lokale byrum, design af funktionelle elementer til byrummet og opstilling af stedsspecifikke kunstværker i byrummet."

(Kilde: https://da.wikipedia.org/wiki/Morten_Stræde)

Hjemmeside: www.straede.net

Artikel: <http://playalive.dk/byrummet/case-morten-straede/>

Cai Ulrich von Platen - Billedkunstner, billedhugger og installationskunstner.

Indgik i 2008 et samarbejde med arkitekter og andre kunstnere samt Overgaden Institut for Samtidskunst om et byudviklingsprojekt som omhandlede boligområdet Urbanplanen på Amager i København. Dialogen udviklede sig til projektet "Sol Over Urbanplanen", et samarbejde mellem projektgruppen og lokale beboere og ansatte, som afprøvede nye visioner og muligheder i bydelens forfaldne butikscener.

Indslag om projektet: www.youtube.com/watch?v=XCQ-efWJRp0

Artikel: <http://kunsten.nu/journal/forstaden-fortryller-fortsat/>

Artikel: <http://ugeavisen.dk/artikel/260042:Skaerbaek--Skaerbaek-faar-tildelt-200-000-kroner>

Kenneth A. Balfelt - billedkunstner

"I sit arbejde kobler Balfelt forskellige fagligheder, og han

arbejder ofte tæt sammen med sociologer, antropologer, byplanlæggere og arkitekter. Med et socialt forankret kunstblik forsøger han både at stille spørgsmål til kunstens funktion i samfundet, men i lige så høj grad at skabe situationer for møder og give udsatte grupper en stemme i offentligheden. Og det er mødet og udvekslingen mellem brugere, interessenter og lokalsamfund, der præger hans projekter. Som han selv formulerer det, bruger han "kunsten som en platform", hvorpå kunstneren er en "social oversætter".

(Kilde: <http://kunsten.nu/journal/ugens-kunstner-kenneth-a-balfelt/>)

Hjemmeside: <http://kennethbalfelt.org>

Artikel: <http://www.kristeligt-dagblad.dk/kultur/kunsten-er-den-sociale-tolk>

Jeppe Hein

"Billedkunstner Jeppe Hein tager udgangspunkt i rummet, hvad enten det er udstillingsrummet på museet eller ude i byrummet. Værkerne er ofte interaktive og appellerer til, at vi oplever dem med sanserne og kroppen. Han tilfører typisk en lille humoristisk twist, et overraskelsesmoment, der bryder med vores vante forestillinger om rummet eller funktionen, og dermed gør opmærksom på kunstværket som værende kunstværk. Han skaber rum for leg, sociale møder og eftertænksomhed."

(Kilde: <http://kunsten.dk/da/indhold/jeppe-hein-2515>)

Hjemmeside: <http://www.jeppehein.net/>

Artikel: <http://denblaaplanet.dk/gaaturen-til-den-blaa-planet-bliver-til-kunst/>

Artikel: <http://kunsten.nu/journal/ugens-kunstner-jeppe-hein/>

Artikel: <https://dirt.asla.org/2012/09/24/the-games-these-benches-play/>

Kunstnergruppen SUPERFLEX

- bidrag til "Superkilen" i København

"Kunsten som inddragelsesredskab er nøgleord for den danske kunstnergruppe Superflex' bidrag til Superkilen – en offentligt park på Nørrebro i København. Mens den overordnede plan og landskabsdesign er varetaget af henholdsvis Bjarke Ingels Group, BIG og de tyske landskabsarkitekter Topotek1, der begge har arbejdet med en postmoderne og legende tilgang til byens rum, har Superflex stået for brugerinddragelsen, der også har manifesteret sig i det fysiske by-design i form af en lang række objekter hentet hjem fra hele verden."

(Kilde: "Performativ urbanisme – kunst mellem byplanlægning og aktivisme", Kristine Samson, s. 55, Aktuel Forskning, Institut for Kulturvissenschaften, 2015)

Projektet "Karlskrona2" er designet af SUPERFLEX i dialog med The Modern Institute, en skotsk kurator-kunstnergruppe, Karlskronas Kommune og det lokale historiske museum. Projektet skaber en virtuel kopi af Karlskrona, et kommunikationsredskab kaldet Karlskrona2. Borgerne i Karlskrona vil have adgang til Karlskrona2 via Internettet. Her kan de mødes, kommunikere og eksperimentere med at ændre og udvikle det virtuelle rum. I Karlskrona2 vil bygninger, sociale hierarkier, love og regler således kunne defineres på ny.

(Kilde: Rune Nielsen, The Aesthetics and Character of Digital Space, <http://docplayer.dk/3998281-1-1-collaborative-spaces.html>)

Hjemmeside: <http://www.superflex.net>
Artikel: <http://www.superflex.net/tools/superkilen>
Artikel: <http://kollision.dk/pdf/K2KAARK.pdf>
Artikel: <http://www.superflex.net/activities/2012/06/20/politi>

Kunstnergruppe, Cascoland (Holland)

"Den hollandske kunstnergruppe, Cascoland, har i favelaområdet Complexo do Alemão lavet et kunst- og inddragelsesprojekt, der på mange måder kan sammenlignes med Superkilen i København. (...) Cascolands kunstprojekt et eksempel på et socialt og kulturelt inddragelsesprojekt, der søger at formidle kontakt og kulturel forståelse mellem favelaens indbyggere og potentielle besøgende."

(Kilde: "Performativ urbanisme – kunst mellem byplanlægning og aktivisme", Kristine Samson, s. 56, Aktuel Forskning, Institut for Kulturvidenskaber, 2015)

Hjemmeside: <http://cascoland.com>
Artikel om projektet: <http://cascoland.com/#/projects/cascoland-rio-2012/>

Louise Banke / Another Playground

Samarbejde mellem Københavns Kommune og kunstnere om kunstlegepladser.

"Kunstlegepladsen er et unikaproduceret byrum med en æstetisk værdi og en utraditionel formgivning. Kunstlegepladsen er et inspirerende og overraskende opholdssted for både børn, forældre og tilfældigt forbigående."

(Kilde: <http://www.anotherplayground.dk/site.asp?id=167074>)

Hjemmeside: <http://www.anotherplayground.dk/>

Råderum – Mobilt kontor for samtidskunst

"Råderum arbejder med samtidskunst i nye formater og med nye metoder. Formålet er at skabe nye fællesskaber og rum for og omkring kunsten - i det offentlige rum og i mødet med arkitekturen."

(Kilde: <https://realdania.dk/sådan-støtter-vi/filantropiske-programmer/rum-for-alle/nyheder/torsdagsrum-iii>)

Hjemmeside: <http://www.raaderum.com/>
Video fra Statens Kunstfond: <http://video.kunst.dk/?poditemid=28696&tagsid=&soegeord=>

Se Statens Kunstfonds katalog "Kunsten at skabe forankring", 2015 - eksempler på kunstprojekter som involverer borgerne i offentlige rum og i byplanlægning:
http://vores.kunst.dk/daa_media/Kunsten_at_skabe_forankring.pdf

Kunst i byggeri

- eksisterende byggeri, nybyggeri, ombygning og tilbygning
Kunst i byggeriet er ofte mere end æstetik og oplevelse. (...) Kunsten kan give en bygning et løft, så bygningens funktion bliver tydeligere, og ophold i bygningen mere brugervenlig. Kunsten rører ofte ved følelserne og taler til det intuitive, indlevelsen, fantasien og refleksionen – kunsten kan skabe værdi i byggeriet på flere planer; æstetisk, sanselig, oplevelsesmæssig, refleksiv og kan fortælle en særlig historie om bygningen.

(Kilde: Kunst i Byggeriet – Inspiration til bygherrer, Bygherre Foreningen, 2007, s. 4-5)

<http://www.bygherreforeningen.dk/vaerktojer/publikationer/730-folderen-kunst-i-byggeriet-inspiration-til-bygherrer-maj-2007>

For kunstprojekter som indgår i nybyggeri vil samarbejdet med kunstneren ofte komme i stand via enten bygningens ejer, lejer, bygherren eller arkitekten. Ved nybyggeri samarbejder bygherren ofte med kommunen, som kan være ejer af den pågældende byggegrund. Her kan bygherren indstille til et konkurrenceprojekt, hvor forskellige arkitekter har mulighed for at byde ind med et konkurrenceforslag. Når arkitekten og bygningsforslaget er udvalgt og godkendt og arkitekten går i gang, kan et billedkunstudvalg, som er tilfældet i Aarhus Kommune, indstille en kunstner eller flere kunstnere til at byde ind med et forslag til et kunstprojekt eller en udsmykningsopgave.

Aarhus Kommune har etableret en pulje, der sikrer, at 1 % af byggesummen går til kunst. I Aarhus prioriteres puljen af kommunens Billedkunstudvalg, der består af tre billedkunstnere, som støtter og igangsætter kunstnerisk udsmykning i kommunens byggeprojekter. Aarhus Kommunes Billedkunstudvalg rådgiver bygherre og indstiller kunstnere til de enkelte udsmykningsopgaver efter en konkret vurdering. Bygherre eller arkitekt er forpligtet til at kontakte Billedkunstudvalget, når projekteringen påbegyndes.

Den enkelte kommune står for at forvalte regler om udsmykningens procedure. Dette betyder, at ikke alle kommuner er forpligtet til at oprette et billedkunstudvalg eller gøre brug af et billedkunstudvalg.

Kommune og kunstner kan søge yderligere midler ved Statens Kunstfond. Statens Kunstfonds Legatudvalg for Billedkunst støtter permanente kunstopgaver i det offentlige rum og prioriterer ansøgninger, hvor der endnu ikke er udpeget en kunstner. Statens Kunstfonds fagudvalg vil gerne i samarbejde med ansøger, foretage en faglig analyse af, hvor, hvordan og hvilke kunstneriske praksisser, der kan være relevante for den specifikke kontekst.

Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Billedkunst støtter midlertidige kunstopgaver i det offentlige rum gennem projektstøtte. Her er det kunstneren, der er ansøger og et af kriterierne er, at der er indgået en aftale med kommunen/institutionen om udstillingsperioden.

Se kilde og link om støtte muligheder ved Statens Kunstfond: <http://www.kunst.dk/kunststoette/puljestamside/tilskud/kunst-i-det-offentlige-rum-1/>

Kirstine Roepstorff og Jens Thomas Arnfred: Kunst og arkitektur i samspil og modspil

Se video: <http://video.kunst.dk/?poditemid=28698&tagsid=&soegeord=>

Elisabeth Toubro og Jørgen Kreiner-Møller: Fra kunstnerens værksted til det offentlige rum.

Se video: <http://video.kunst.dk/?poditemid=28695&tagsid=&soegeord=>

Eksempler på kunstformer i byggeri

Det sociale kunstværk

"Kunst, som primært tager afsæt i de sociale omstændigheder, og hvis mål ikke i første omgang er et enkeltstående kunstværk. I stedet arbejder det sociale kunstværk med ændringer i folks rutiner, arbejdsformer eller bevidsthed om sig selv og deres sociale situation. Det kan ske ved at ændre de fysiske rammer for det sociale liv i bygningen fx ved at tilføje rum, elementer eller ændre i de eksisterende rum. Det kan også være mere processuelle forandringer eller sociale eksperimenter."

Det integrerede kunstværk

"Her smelter kunstværk og bygning sammen til en enhed. Kunstværket bliver til i en arbejdsproces, hvor kunstneren har stor indflydelse på udformningen af det rum, værket skal ses i. Kunstneren er med i byggeprocessen – helt fra starten og ved at bruge kunstnerens viden i byggeforløbet kan værket blive fuldstændig integreret i bygningen, så værk og bygning bliver et samlet hele."

Det samarbejdende kunstværk

"Kunstneren leverer et værk til et udvalgt rum. Værket skabes specielt til det rum, og kunstneren har visse muligheder for at ændre på rummets indretning, så værk og rum kan samles i en æstetisk helhed."

Det enkeltstående kunstværk

"Endelig er der mulighed for at købe et kunstværk på en udstilling eller direkte hos en kunstner og placere det i sit byggeri. Indkøbet af et værk i denne kategori giver ikke kunstneren indflydelse på værkets omgivelser, selvom han/hun nogle gange er med, når placeringen skal besluttes."

(Kilde: Kunst i Byggeriet – Inspiration til bygherrer, Bygherre Foreningen, 2007, s. 6/7, 8/9)

<http://www.bygherreforeningen.dk/vaerktojer/publikationer/730-folderen-kunst-i-byggeriet-inspiration-til-bygherrer-maj-2007>

Inspirationsmateriale og cases

Kunstværk af Elle-Mie Ejdrup til Vestre Fængsel

Artikel: <http://www.kunst.dk/kunstmraader/billedkunst/nyheder/2016/nyt-kunstvaerk-i-vestre-faengsel-byder-paaroeren-de-velkommen/>

Godt sygehusbyggeri – om integrerede udsmykninger på de nye hospitaler

Artikel: <http://www.godtsygehusbyggeri.dk/Aktuelt/2012/Kunsten%20at%20integrere%20kunst%20i%20byggeprocessen.aspx>

Kunststrategi for nybyggeriet UCC Campus Carlsberg

<https://ucc.dk/sites/default/files/ucc-kunst-paa-campus-carlsberg-pixifolder.pdf>

Billedkunstneren (BKFs magasin) – om kunstprojekter i byggeri

https://issuu.com/billedkunst123/docs/bkf_0115_ny_t_web

Stedsspecifikt kunstværk til Bispebjerg Hospital af Malene Nors Tardrup

<https://www.bispebjerghospital.dk/nythospital/nyt-og-presse/nyheder/2015/Sider/Parkeringshuset-med-de-gode-fort%C3%A6llinger.aspx>

Kunstværk af Morten Søndergaard skabt til en renoveret boligblok

<http://www.ramboll.dk/medier/rdk/gadekaervej>

Læs mere om udsmykninger her på AABKC hjemmeside: <https://aabkc.dk/page/udsmykning>

Kunst i offentlige institutioner, skoler og daginstitutioner

Denne del af redskabspakken henvender sig til dig som kunstner som ønsker at formidle din viden fra din kunstpraksis. Det kan være i form af workshops, arbejdende værksteder o.lign. Projekterne kan enten tage udgangspunkt i den enkelte kunstner eller være et tværkunstnerisk samarbejde.

Denne typer projekter henvende sig her til børn og unge og i samarbejder med skoler og gymnasier.

For at hjælpe disse samarbejder i gang har Statens Kunstfond lavet en særlig pulje for kunstnere og skoler, gymnasier, daginstitutioner som ønsker at samarbejde.

Huskunstnerordningen

Statens Kunstfonds huskunstnerordning giver kunstnere inden for billedkunst, musik, litteratur og scenekunst mulighed for at arbejde sammen med børn og unge under 20 år. Ordningen går ud på, at en eller flere kunstnere indgår et samarbejde med en skole, institution eller dagtilbud om et projekt, der kan vare fra fem dage og op til et helt år. Hensigten med ordningen er, at børn og unge skal møde den professionelle kunst på en anderledes måde, end det sker i den almindelige undervisning eller i dagtilbuddet. Kunstnerne skal formidle kunsten til børn og unge, og give dem indblik og mulighed for at tage aktiv del i den kunstneriske proces gennem bl.a. workshops og værksteder.

Et Huskunstner-forløb skal indeholde:

- Baseres på et partnerskab mellem institution og kunstner
- Være involverende og give børn/unge erfaring med aktivt at følge, deltage og fordybe sig i en professionel kunstnerisk proces på kunstens egne præmisser.
- Vægte processen og ikke et eventuelt afsluttende produkt.
- Styrke børn og unges relation til kunst, gribe dem, og anspore dem til en kritisk og nysgerrig tilgang til kunsten og dens vilkår.
- Give børn og unge forståelse for værktøjer og metoder i den kunstneriske proces.

Kilde: Statens Kunstfond: <http://www.kunst.dk/kunstmraader/billedkunst/initiativer/har-du-lyst-til-at-blive-huskunstner/>

Se Huskunstnerordningen på Statens Kunstfonds hjemmeside:

<http://www.kunst.dk/kunststoette/puljestamside/tilskud/huskunstnerordningen/>

Statens Kunstfond og kunstner Marika Seidler fortæller om Huskunstnerordningen.

Se video: <https://vimeo.com/131198376>

Daglig leder Kasper Jannæs, Københavns Kommunes Ungdomsskole fortæller om samarbejdet mellem skole og huskunstner.

Se video: <http://video.kunst.dk/?poditemid=11502>

Eksempler på huskunstnerprojekter

Risskov Gymnasium - Tanja Nellesmann Poulsen - billedkunstner

"Med projektet Mapping the Future bliver eleverne sat over for 'at genfortælle det, de vidste i forvejen' på nye måder i forhold til kortlægning af fremtiden. For at kunne have visioner for sin fremtid siger nogen, at må man kende sin fortid – samtidig med at man er bundet til nuet." Sådan siger Tanja Nellesmann Poulsen - billedkunstner om huskunstnerprojektet, hvor eleverne på skolens to billedkunsthold skal deltage i gennem godt to uger.

Se artikel og kilde: <http://www.risskov-gym.dk/nyheder/vis/artikel/huskunstner-paa-risskov-gymnasium-16-april-2-maj/>

Lilibeth Cuenca Rasmussen - Performancekunstner i samarbejde med Århus Statsgymnasium 2015

"Et samarbejde der har udfordret eleverne med alt fra spor af blod, jord og kridt til tænkning omkring deres egen kønsidentitet." (...)

"Lilibeth Cuenca Rasmussen har i projektforløbet samarbejdet med eleverne fra gymnasiets billedkunsthold og inddraget dem i projekter med udgangspunkt i sin egen kunstneriske praksis. Samarbejdet har inkluderet teoretiske diskussioner såvel som praktiske opgaver og kulminerede i en performance udenfor ARoS."

Se artikel og kilde i kunsten.nu: <http://kunsten.nu/journal/lilibeth-i-samarbejde-med-gymnasium/>

Lilibeth Cuenca Rasmussen har været huskunstner på en folkeskole i Vestjylland.

"En 8. og 9. klasse i Vestjylland fik med huskunstnerordningen eksempelvis besøg af Lilibeth Cuenca Rasmussen, som led i et kortere undervisningsforløb om temaet identitet. Ele-

verne på Harboøre Skole skulle lave filmoptagelser på deres mobiltelefoner om emnet, og blev inspireret af Lilibeth Cuenca Rasmussen og lærte om hvordan kunstneriske værker kan inspirere til refleksion."

Se artikel og kilde i kunsten.nu: <http://kunsten.nu/journal/bliv-huskunstner/>

Aarhus Kommune børn og kunstundervisning

I Aarhus kommune er der et særligt tilbud for skoler og daginstitutioner som ønsker at samarbejde med kunstnere, der har erfaring med at arbejde med børn i kunstneriske processer. Du kan samtidig søge Børnekulturpuljen om økonomisk støtte til kunstnerens honorar under ordningen 'Hel kunstner til halv pris'. Børnekulturpuljen kan maksimalt dække halvdelen af honoraret.

Børnekulturhuset varetager ikke booking af kunstnerne, men bidrager gerne med råd og vejledning på baggrund af viden om kunstnerne.

Se link til Aarhus kommunes hjemmeside: <https://www.aarhus.dk/da/borger/familie-boern-og-unge/Skole/Skolereformen/En-ny-skoledag/Den-Aabne-Skole/Den-Aabne-Skole-i-Aarhus/Samarbejde-med-selvstaendige-kunstnere.aspx>